Ali veste, kako se polni VELIKO DRSKOVŠKO JEZERO s tremi jezerci?

Oblikovanost jezerske kotanje

Veliko Drskovško jezero leži vzhodno od naselja Drskovče in je po velikosti tretje izmed vseh Pivških presihajočih jezer. Na severnem obrobju se jezerska kotanja podaljša v stransko kotanjo, v kateri nastane manjši zaliv, ki se močno približa Malemu Drskovškemu jezeru (Kovačič in Habič, 2005).

Na dnu ovalne jezerske kotanje so poglobljene tri plitve kotanje. V severnem delu dna sta dve neizraziti kotanji, in sicer osrednja kotanja (na zahodni strani) in kotanja pod izviri (na vzhodni strani). Manjša in globlja kotanja z grezi pa leži v jugozahodnem delu dna, v kateri sta greza podolgovate oblike in manjša okrogla greza. Po navedbah Tomšiča (2013), ki ta del jezera imenuje Jernejeva mlačca, so podolgovate kotanje izkopale divje živali. Najnižja točka dna jezerske kotanje je na dnu večjega podolgovatega greza (541,6 m n.v. po LIDAR DMR). V omenjenih plitvih kotanjah se pojavijo tri jezerca.

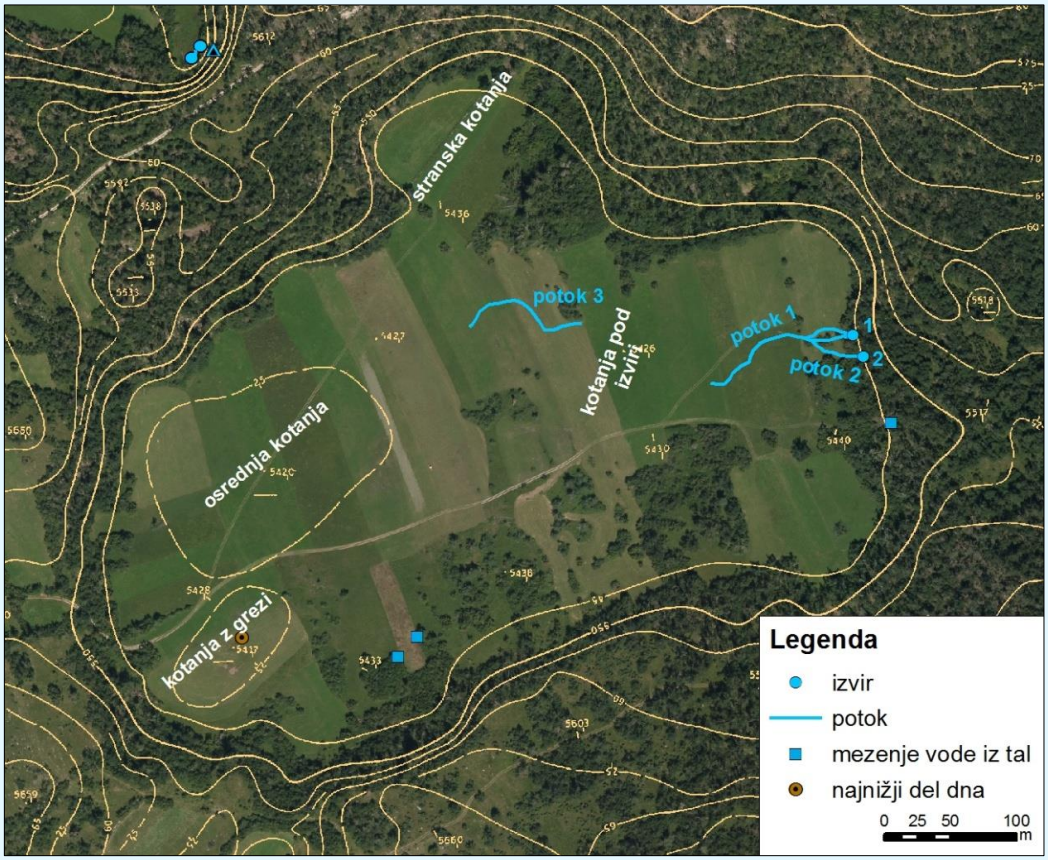

Kotanja Velikega Drskovškega jezera (vir podatkov: GURS)

Kraški dotoki

Na vzhodnem obrobju dna jezerske kotanje sta dva izvira. **Nižji izvir (izvir 1)** leži v kamenju, poraslem z mahom, v obliki polkroga. Izvir 1 ima dva izvirna kraka, ki obdajata grmovje na meji s travnikom. Kraka se združita v potok (**potok 1**) v plitvi travnati strugi z dvema izrazitima vijugama. Od desnega izvirnega kraka se odcepi stranski krak, ki teče prosto po travniku in se izliva v potok 1 pred prvo vijugo. **Višji izvir (izvir 2)** leži v poraščenem pobočju kotanje nekoliko južneje od izvira 1, kjer voda prihaja na površje v kamenju, poraslem z mahom. Potok (**potok 2**) sprva teče po

kamenju v kratki strugi, nato pa se razlije prosto po tleh med grmovjem in drevjem. Ko priteče na travnik, se razdeli na dva kraka; levi krak doseže plitvo travnato strugo, desni krak pa teče ob strugi in se kmalu izliva vanjo, nato pa se potok 2 izliva v potok 1. Potok 2 je torej njegov levi pritok.

izvir 1

izvir 2

Opis polnjenja/praznjenja jezera po tipih ojezeritev

Ob **polnjenju** Velikega Drskovškega jezera se pojavijo luže v kotanji z grezi, ki se spojijo v jezerce. Ob **redni večji ojezeritvi** se pojavijo vsa tri jezerca v plitvih kotanjah, aktivna postaneta tudi potok iz izvira 1 in potok iz jezerca 3. Nato se jezerca spojijo, sprva jezerce 1 v kotanji z grezi in jezerce 2 v osrednji kotanji, ki nato naraščata po potoku 3 in ga poplavita. Tedaj se spojita še z jezercem 3 v kotanji pod izviri, v katerega se izliva potok 1.

Struga potoka 1 se zaključi na vzhodnem obrobju kotanje pod izviri, nato pa potok teče prosto po travniku in se izliva v tamkajšnje jezerce 3 oziroma jezero. Potok se zopet pojavi na drugi, zahodni strani kotanje pod izviri, kjer ga napaja samo jezerce 3 (**potok 3**). Potok 3 teče po dveh vzporednih strugicah, ki sta ozki in plitvi. Zunanja strugica je kratka, notranja strugica pa ima eno vijugo in se zaključi na vzhodnem obrobju osrednje kotanje. Ob večji vodnatosti se od potoka odcepi desni stranski krak, ki teče prosto po travniku v izraziti vijugi.

Voda tudi **mezi iz tal** južno od kolovoza pri enem kamnu v vznožju vzhodnega pobočja jezerske kotanje in teče prosto po kolovozu v jezero.

mezenje vode iz tal

Ob **veliki ojezeritvi** jezero dobi manjši zaliv in narašča po potokih 1 in 2, dokler ju ne poplavi ob **zelo veliki ojezeritvi**. Tedaj je ojezerjeno celotno dno jezerske kotanje, razen južnega obrobja.

Ob **izjemno veliki ojezeritvi** pa jezero sega v spodnji del pobočij jezerske kotanje in na južno obrobje kotanje z grezi, v stranski kotanji pa nastane izrazit zaliv, ki sega v spodnji del pobočij.

Podrobnejši opis polnjenja/praznjenja jezera po fazah ojezeritev

V 1. fazi **redne manjše ojezeritve** se najprej pojavijo luže v kotanji z grezi in plitva voda v

okolici. Za začetek ojezeritve štejemo, ko se luža (luža 1) v večjem podolgovatem grezu razlije v okolico greza. Poleg nje se pojavi še ena luža, ločeno od grezov (luža 2). Ob praznjenju jezera najdlje ostane luža 1. V 2. fazi se luže v kotanji z grezi spojijo v jezerce 1.

V 3. fazi se poleg tega jezerca pojavi jezerce 3 v kotanji pod izviri in luža, ki je zametek jezerca 2 v osrednji kotanji. Jezerce 3 odteka v strugo potoka 3, potem ko jo doseže. Ob praznjenju jezera pa se zvrstijo: jezerce 1 in jezerce 3, od katerih zadnje obstoji prvo, od drugega pa ostanejo še luže. Lahko pa prvo presahne jezerce 3 in se zvrstijo: jezerci 1 in 2 ter luže kot ostanek jezerca 3, nato obstojita jezerce 1 in jezerce 2, nazadnje pa jezerce 1, ko od jezerca 2 ostane le še luža. To se zgodi v primeru, ko jezero doseže največ 4. fazo polnjenja (pojavijo se tri jezerca in še ne pride do spojitve v eno jezero). V tej 3. fazi izvira še nista aktivna, voda le mezi iz tal (luže) v strugah potokov 1 in 2, lahko pa tudi na izviru 1. Voda tudi mezi iz tal na kolovozu na vzhodnem obrobju dna, vidno kot luže, in odteka v jezerce 3.

V 4. fazi, ko nastopi **redna večja ojezeritev**, se pojavijo vsa tri jezerca v plitvih kotanjah. Jezerci 1 in 2 sta sprva ločeni, nato ju povezuje plitva voda. Na južnem obrobju jezerca 3 se pojavijo luže, ki se obdržijo še naslednji dve fazi redne večje ojezeritve. Potok 3 se izliva v jezerce 2, ob praznjenju jezera pa presahne, ko jezerce 3 upade pod nivo njegove struge. V tej fazi postane aktiven izvir 1, ob praznjenju jezera pa s potokom presahne. Izvir 2 med redno večjo ojezeritvijo še ni aktiven, voda le mezi iz tal (luže) v levem kraku (struga) in desnem kraku njegovega potoka. Voda še vedno mezi tudi na kolovozu na vzhodnem obrobju dna kotanje.

V 5. fazi polnjenja se spojita jezerce 1 in jezerce 2, jezerce 3 pa je še ločeno od njiju. Potok 3 je poplavljen pod prvo vijugo, od njega se lahko odcepi stranski krak, ki poteka vzporedno z njim. V 6. fazi se spojijo vsa tri jezerca, potok 3 je tako poplavljen.

V 7. fazi, ko jezero doseže **veliko ojezeritev**, se jezero dvigne v višji del dna kotanje, južno od osrednje kotanje. Jezero tudi dobi zametek zaliva, ki seže na obrobje stranske kotanje. Potok 1 je sprva poplavljen pod drugo vijugo, nato pa jezero naraste nad njo. Lahko se pojavi tudi potoček, ki se izliva v izvir 1. V tej fazi postane aktiven izvir 2. Ob praznjenju jezera oba izvira s potokoma presahneta. Na vzhodnem obrobju dna kotanje voda sedaj mezi višje, in sicer pri kamnu ob kolovozu in odteka po njem v jezero.

V 8. fazi se zaliv podaljša v spodnji del stranske kotanje. Potok 1 je poplavljen še višje, najprej do oz. nad prvo vijugo, nato pa nad sotočjem s potokom 2. Ob praznjenju jezera pa izvir 1 s potokom že presahne, če jezero doseže višjo fazo polnjenja. Potok 2 sprva ni poplavljen, nato pa ga jezero doseže pred izlivom v potok 1. Ob praznjenju jezera pa izvir 2 s potokom presahne.

V 9. fazi, ko jezero doseže **zelo veliko ojezeritev**, je ojezerjeno celotno dno jezerske kotanje, razen južnega obrobja. Dostop na jezero iz jugozahodne strani je poplavljen. Zaliv v stranski kotanji se podaljša in ne obsega le severnega obrobja njegovega dna. Potok 1 je poplavljen do izvirnih krakov in nato do izvira 1, nazadnje pa je poplavljen tudi sam izvir. Potoček, ki se pojavi nad izvirom 1, ob praznjenju jezera presahne. Potok 2 je poplavljen sprva v strugi, nato pa le malo pod izvirom 2. Ob praznjenju jezera pa ta izvir s potokom že presahne. Voda še naprej mezi iz tal pri kamnu ob kolovozu na vzhodnem obrobju dna kotanje in je povezana z jezerom preko kolovoza. Nazadnje pa jezero poplavi to mezenje vode pri kamnu.

Viri

Kirn T. 2016. Naravovarstvena izhodišča za varovanje Pivških presihajočih jezer. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Ljubljana, 280 str.

Kovačič G., Habič Š. 2005. Kraška presihajoča jezera Pivke (JZ Slovenija) ob visokih vodah novembra 2000. Acta carsologica, 34, 3: 619–649

Tomšič J. 2013. Drskovško Veliko jezero. Pivški list, 3, 23: 12

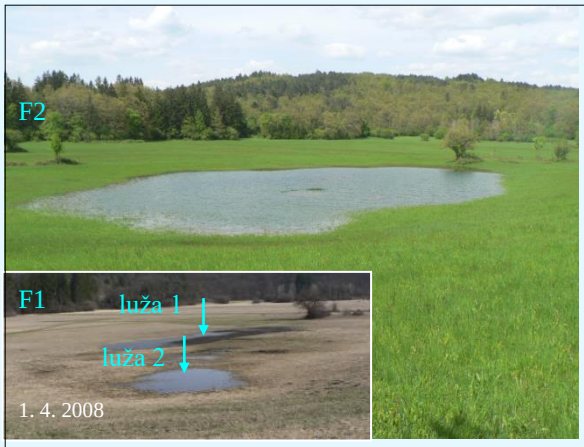

redna manjša (F2) (19. 5. 2010)

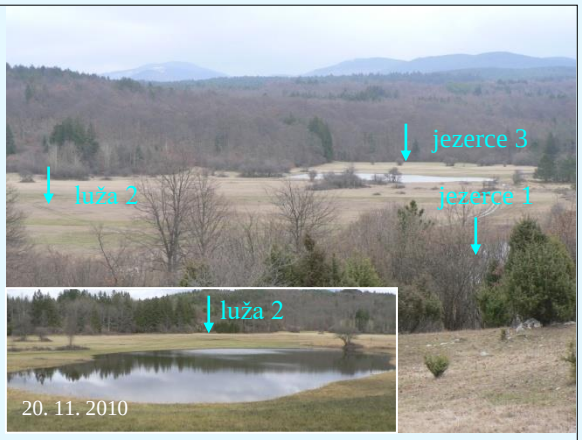

redna manjša (F3) (12. 12. 2009)

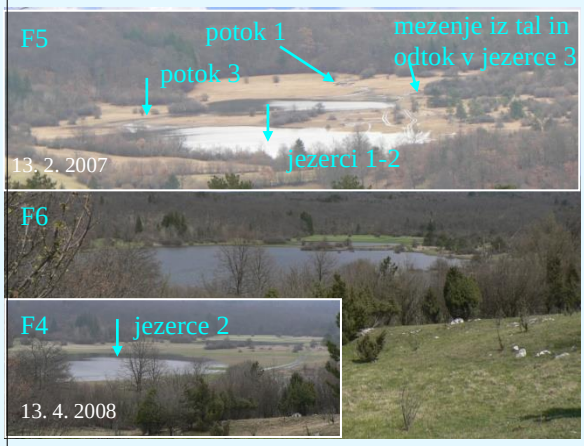

redna večja (F6) (26. 4. 2008)

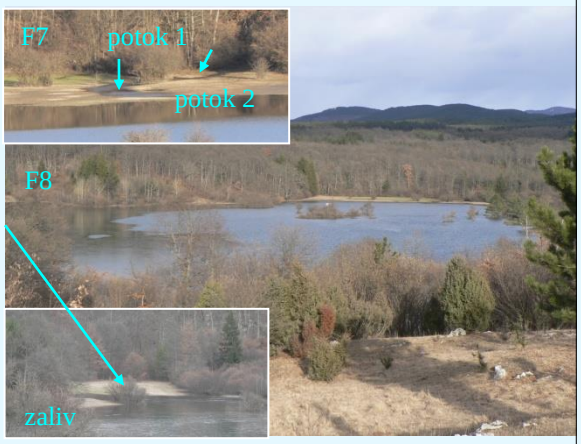

velika (F8) (14. 2. 2009)

zelo velika (F9) (25. 12. 2008)

izjemno velika (F10) (9. 3. 2014)

Slikovni prikaz tipov ojezeritev Velikega Drskovškega jezera